Kommunstyrelsen
2021-10-08
Yrkande (Miljöpartiet, Vänsterpartiet)

Tilläggsyrkande Göteborgs Stads vatten- och avloppstaxa för 2022 - lokalt omhändertagande av dagvatten

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. Kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att utreda hur vatten- och avloppstaxan (VA-taxan) kan förändras för att stimulera lokalt omhändertagande av dagvatten och återkomma med förslag på revidering i VA-taxa för 2023.

2. I övrigt bifalla tjänsteutlåtandet

Yrkande

Det är sedan flera år tillbaka känt att både avloppsledningsnätet och Ryaverkets kapacitet är begränsade och därmed inte klarar att hantera de stora mängder vatten som leds till systemet vid skyfall. Det resulterar i bräddning där orenat avloppsvatten släpps ut i naturen utan rening. Klimatförändringarna gör att vi kommer att få fler och värre skyfall. Staden behöver därför arbeta aktivt med uppströmsarbete och att bygga bort kombinerade nät där dagvatten blandas med avloppsvatten. Avloppsreningsverk är inte byggda för att ta hand om dagvatten, därmed bör dagvatten där det är möjligt i första hand istället hanteras lokalt.

Ett sätt är att skapa incitament för fastighetsägare, att själva omhänderta sitt dagvatten lokalt. På så sätt minskar tillflödet till avloppsledningsnätet och Ryaverket. Idag är det inte möjligt för fastighetsägare i Göteborg att få bort avgiften för dagvattenhantering, även om fastighetsägaren skulle ordnat ett eget omhändertagande på tomten. Det finns flera kommuner som infört olika former av ekonomiska incitament för att stimulera eget omhändertagande, till exempel kan fastighetsägare i Lund och Malmö få bidrag för att koppla bort stuprör från dagvattenledning för lokalt omhändertagande[1]. Vi vill nu att Göteborg utreder hur VA-taxan kan förändras för att tydligare bidra till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten, exempelvis rabatt på, eller slopande av avgift för dagvattenhantering. Nytt förslag kan sedan arbetas in i samband med kommande revidering av VA-taxan inför 2023.

[1] https://platsforvattnet.vasyd.se/

Yrkande Sverigedemokraterna

Datum 2021-10-03 Ärende nr 2.1.5

Yrkande angående – Göteborgs Stads vatten- och avloppstaxa för 2022

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kretslopp och vattennämndens förslag till brukningstaxa för vatten och avlopp i enlighet med nämndens bilaga 1, återremitteras till nämnden med uppdrag att återkomma med ett tydligt bedömningsmaterial.

2. Kretslopp och vattennämndens förslag till anläggningstaxa för vatten och avlopp i enlighet med nämndens bilaga 1, återremitteras till nämnden med uppdrag att återkomma med en fördjupad analys av föreslagen taxenivå för 2022 och plan för kommande år, samt redovisning av alternativa planer för att nå eftersträvad kostnadstäckning. Den fördjupade analysen behöver ge förklaring till förhållandet mellan nuvarande låga täckningsgrad och föreslagen avgiftsutveckling utifrån redan höga avgiftsnivåer.

Yrkande

Nämndens förslag till brukningstaxafrån år 2022 är svårbedömd och lämnar inte förutsättningar utifrån nämndens material att göra en bedömning eller förorda några andra alternativ till nämndens förslag. Den kraftiga höjning som föreslås, får stor betydelse för göteborgarna. Avgörande beslut måste vara baserade på tydliga bedömningsmaterial. Dagligt vatten är en nödvändighet som inte går att välja bort.

I nämndens jämförelse med kommuner med över 100 000 invånare har Göteborg den dyraste anläggningsavgiften och det här förhållandet behöver förklaras. Det handlar inte bara om en kraftig höjning för 2022 utan också nämndens planer på ett behov av kraftiga ökningar många år framöver.

Likställighetsprincipen
3 § Kommuner och regioner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. *Lag (2019:835)*.

Förbud mot beslut med tillbakaverkande kraft
4 § *Kommuner och regioner får inte fatta beslut med tillbakaverkande kraft till nackdel för medlemmarna. Sådana beslut får dock fattas om det finns synnerliga skäl för det.*
Lag (2019:835).

Rätt att ta ut avgifter
5 § *Kommuner och regioner får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning.* Lag (2019:835).

Självkostnadsprincipen
6 § *Kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.* Lag (2019:835).

Göteborgs Stad

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-09-20
Diarienummer 0882/21

Handläggare
Christina Bertilson, Lisa Daleborn
Telefon: 031-368 02 14, 031-368 00 95
E-post: christina.bertilson@stadshuset.goteborg.se
lisa.daleborn@stadshuset.goteborg.se

Göteborgs Stads vatten- och avloppstaxa för 2022

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kretslopp och vattennämndens förslag till brukningstaxa för vatten och avlopp i enlighet med nämndens bilaga 1 och ska gälla från och med den 1 januari 2022, fastställs.

I kommunstyrelsen:

Kretslopp och vattennämndens förslag till anläggningstaxa för vatten och avlopp i enlighet med nämndens bilaga 1, återremitteras till nämnden med uppdrag att återkomma med en fördjupad analys av föreslagen taxenivå för 2022 och plan för kommande år, samt redovisning av alternativa planer för att nå eftersträvad kostnadstäckning. Den fördjupade analysen behöver ge förklaring till förhållandet mellan nuvarande låga täckningsgrad och föreslagen avgiftsutveckling utifrån redan höga avgiftsnivåer.

Sammanfattning

Enligt kretslopp och vattennämndens reglemente ska nämnden ta fram förslag på vatten- och avloppstaxa (VA-taxa) som därefter ska beslutas av kommunfullmäktige.

Kretslopp och vattennämnden har i september hemställt till kommunfullmäktige om förslag till VA-taxa som ska gälla från 1 januari 2022. Nämnden föreslår att brukningsavgiften höjs med 12 - 13 procent samt att anläggningsavgiften höjs med 20 procent. Främsta orsaken till behovet av avgiftsökning är ökade kostnader med anledning av investeringstakten, engångskostnader samt ökade utgifter i samband med VA-utbyggnad. Vid jämförelse av 2021 års VA-avgift mot andra kommuner med över 100 000 invånare så befinner sig Göteborg i det övre spannet, då ingår inte 2022 års avgift i jämförelseunderlaget.

Nämndens förslag till brukningstaxa från år 2022 är svårbedömd och stadsledningskontoret har inte förutsättningar utifrån nämndens material att göra en egen bedömning eller förorda några andra alternativ till nämndens förslag. Den kraftiga höjning som är föreslagen bedöms vara tillfällig och planeras att efterföljas av lägre taxehöjningar kommande år. Stadsledningskontoret tillstyrker nämndens förslag.

För anläggningstaxan föreslår stadsledningskontoret återremiss vilket utvecklas under avsnittet där stadsledningskontoret redogör för sin bedömning.

Om inget beslut i ärendet fattas fortsätter nuvarande taxa att gälla.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Vid beräkning enligt branschorganisationen Svenskt Vattens schablon för brukningstaxan beräknas typhus A (villa) enligt nämndens förslag få en höjd avgift med cirka 13 procent och typhus B (flerfamiljshus med 15 lägenheter) få en höjd avgift med cirka 12 procent. Villan får en höjd årsavgift med cirka 900 kronor (totalt 7 730 kr/år). Flerfamiljshuset med 15 lägenheter får en höjd årsavgift med cirka 6 417 kronor (totalt 60 309 kr/år), vilket blir en höjning med drygt 400 kronor per lägenhet. Avgiften höjs olika för kunderna, den baseras på vilka tjänster som kunden använder. Den kund som inte har dagvattentjänsten kommer exempelvis att få en lägre ökning av avgifterna.

Vid en jämförelse gentemot andra kommuner med över 100 000 invånare så ligger Göteborg i den över halvan av avgiftsuttagen, baserat på 2021 års brukningsavgift.

Nämnden föreslår en höjning av anläggningsavgifterna med 20 procent, alla avgiftsdelar föreslås höjas lika mycket. Enligt branschorganisationen Svenskt Vattens schablonfastighet beräknas föreslagen höjning innebära att typhus A (villa) får en höjning med 50 250 kronor (totalt 304 750 kr). Typhus B (flerfamiljshus med 15 lägenheter) får en höjning med cirka 122 750 kronor (totalt 743 500 kronor). Vid en jämförelse gentemot andra kommuner med över 100 000 invånare så har Göteborg den högsta avgiften för villan, och den näst högsta avgiften för flerfamiljshusen, baserat på 2021 års avgift.

Anläggningsavgiftens eventuella höjning har i det korta perspektivet ingen avgörande effekt för VA-verksamhetens årliga driftsekonomi. Anläggningsavgiften samt investeringen periodiseras över en femtioårsperiod och får följaktligen liten effekt på resultaträkningen ett enskilt år.

Under 2020 beslutade kommunfullmäktige om en redovisningsteknisk förändring för kretslopp- och vattennämnden, som innebär att nämnden inte ska redovisa något eget kapital för de taxefinansierade verksamheterna utan i stället en skuld/fordran till abonnent. Förändringen infördes från och med årsskiftet 2020/2021. Förändringen påverkar inte nämndens ekonomi på annat sätt än att nämnden inte längre kommer att uppvisa ett redovisningsmässigt resultat för taxeverksamheterna, utan alltid redovisa ett nollresultat. Resultatet redovisas istället som en kortfristig skuld eller fordran i balansräkningen. Det innebär att nämnden ska återställa sin skuld eller fordran till abonnenterna inom en treårsperiod eller en något längre tid om det finns en plan för detta. För stadens samlade resultat innebär förändringen att nämndens upparbetade över- och underskott i förhållande till sitt budgeterade resultat inte påverkar stadens samlade resultat eller kommunens egna kapital.

Bedömning ur ekologisk dimension

Inom Göteborg utförs investeringar på dricksvattenverken, både i kapacitetshöjande syfte samt för att minska riskerna för vattenburen smitta. Investeringar på ledningsnätet pågår kontinuerligt för att öka möjligheterna till en mer effektiv avloppsavledning. Likaså utförs investeringar på Gryaab AB:s avloppsreningsverk i syfte att säkerställa en god avloppsrening samt övriga miljöeffekter som uppstår i samband med rening av avloppsvattnet.

Bedömning ur social dimension

En höjd brukningsavgift på mellan 12 och 13 procent, enligt nämndens exempel på typkunder, kan sammantaget med övriga pris- och indexhöjningar i samhället få betydelse för den enskilde kunden. Dagligt vatten är en nödvändighet som inte går att välja bort. För boende i flerbostadshus ingår VA i hyran eller avgiften.

Bilaga

Kretslopp och vattennämndens handlingar 2021-09-15 § 176

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2021-09-15 § 176 att översända nämndens beslut om förslag till en detaljerad VA-taxa att gälla från och med den 1 januari 2022, för fastställande i kommunfullmäktige i enlighet med nämndens reglemente.

Stadsledningskontoret föreslår att kretslopp och vattennämndens förslag till anläggningstaxa för vatten och avlopp återremitteras till nämnden.

Om inget beslut i ärendet fattas fortsätter nuvarande taxa att gälla.

Beskrivning av ärendet

De abonnenter som är anslutna till det allmänna VA-systemet och nyttjar kommunens VA-tjänster utgör VA-kollektivet. Enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster kan de kostnader som är nödvändiga för att driva VA-verksamheten finansieras genom taxor.

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2021-04-22 § 71 att översända verksamhetsnominering 2022 (2023 - 2024) till kommunstyrelsen. Nämndens verksamhetsnominering innehöll material samt beskrivning av förslag till taxeökning. Nämndens förslag redovisades i stadsledningskontorets material ”Förutsättningar för budget 2022 - 2024 Göteborgs Stad” till kommunstyrelsen 2021-05-19 § 439.

Nämnden har i september 2021 beslutat att till kommunfullmäktige föreslå en detaljerad VA-taxa för brukningsavgift och anläggningsavgift att gälla från och med den 1 januari 2022.

Nämndens förslag till VA-taxans brukningsavgift

Kretslopp och vattennämnden baserar sitt förslag till taxa 2022 på ett bedömt behov av intäktsökningar från taxor för att täcka verksamhetens nödvändiga kostnader.

Nedanstående tabell visar på raden ”Taxehöjning” själva höjningen av intäkterna från brukningsavgifterna i procent. ”Förändring av skuld till abonnent” är likvärdigt med verksamhetens resultat för året. ”Skuld till abonnent” redovisades tidigare som eget kapital.

För 2022 bedömer nämnden att intäkterna behöver öka med 12,5 procent. För år 2023 och 2024 beskriver nämnden ett bedömt behov av höjda intäkter från brukningstaxan med 5,1 procent samt 5,4 procent.

(Mnkr)	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Plan 2023	Plan 2024
Taxehöjning		7,5%	12,5%	5,1%	5,4%
Förändring av skuld till abonnent	**- 6,2**	**- 14,0**	**- 40,9**	**12,4**	**28,7**
Skuld till abonnent	20,9	6,9	-34,0	- 21,7	7,0

”Förändring av skuld till abonnent”: Minus innebär en minskning av skulden.
”Skuld till abonnent”: Minus innebär en fordran på abonnent
Kretslopp och vattennämnden 2021-09-15 § 176

Nämnden beskriver i sin handling att behovet av ökade intäkter för 2022 grundar sig i följande händelser: engångskostnader om 56 mnkr, höjning av dagvattenavgift (intäkt) om cirka 20 mnkr, en hög investeringstakt som medför ökade kapitaltjänstkostnader jämfört med 2021 samt övriga kostnadsberäkningar.

Försäljningen av en fastighet på Ringön som förväntas genomföras under 2021 innebär en budgetmässigt minskad intäkt för 2022.

Vattenförsäljningen bedöms bli oförändrad och ligga kvar på 43,80 Mm3. Nämnden ser en viss ökning av intäkterna från fasta avgifter då stadens höga byggtakt innebär att det tillkommer cirka 200 - 300 nya kunder (nya fastigheter) varje år.

Nämnden har gjort en uppdatering av avgiftsgrundande ytor för dagvatten i samband med taxa 2022. Uppdateringen medför att trafiknämnden samt nämnden för park- och natur får en lägre avgift med cirka 200 tkr medan Trafikverket får en högre avgift om cirka 1 300 tkr.

Ekonomiska osäkerheter och risker för brukningstaxan

Nämnden beskriver följande osäkerheter och risker:

På kort sikt är det osäkerheten i gjorda antaganden avseende investeringsprojekt som kan få stor påverkan på resultatet. Osäkerhetsfaktorerna är:

- I vilken utsträckning planerade investeringsprojekt genomförs med egen personal, vilket påverkar intäktssidan genom aktivering av arbetad tid.
- När i tiden projekten kommer till avslut och aktivering påbörjas, vilket påverkar kapitaltjänstkostnaderna.

Personalkostnader är en stor budgetpost. Nämnden ser ett långsiktigt behov av VA-investeringar på en fortsatt hög nivå och behöver hitta en strategi för att anpassa personalvolymen efter nödvändiga investeringar, alternativet är att anpassa takten i genomförandet genom noggranna prioriteringar.

Arbete pågår med att sälja förvaltningens fastighet på Ringön, beräkningarna innehåller inga antaganden om vilken intäkt det kommer att medföra, då förutsättningarna i tid eller villkor är oklart i dagsläget.

Nämndens förslag till VA-taxans anläggningsavgift

Kommunfullmäktige tillstyrkte 2018-12-20 § 18 ett förslag från kretslopp och vattennämnden om en inriktning för anläggningsavgiftens täckningsgrad om att uppnå 70 procent till år 2021. Kommunfullmäktige tillstyrkte även att en långsiktig plan för att uppnå föreslagen inriktning ska redovisas i samband med nämndens årliga förslag till VA-taxa.

Det är upp till varje kommun att bestämma nivån på täckningsgraden. Är täckningsgraden lägre än 100 procent så finansieras resterande del av de ekonomiska konsekvenserna via brukningsavgifterna.

De senaste tre åren har anläggningstaxan höjts med 10 procent per år.

I nämndens förslag till taxa 2022 föreslås en höjning av anläggningsavgiften med 20 procent, samtliga delar i anläggningstaxan föreslås höjas lika mycket. Nämnden

beskriver att investeringsutgifterna ökar avsevärt mer än den allmänna prisutvecklingen, vilket motiverar ökade anläggningsavgifter för att bibehålla eller öka kostnadstäckningen.

Utifrån vad nämnden beskriver i sitt taxeärende och utifrån vad som framgår av nämndens verksamhetsnomineringar för 2022 förklaras den låga täckningsgraden av att VA-utbyggnaden under de senaste åren har gått från att i huvudsak utgöras av anslutningar i redan befintlig bebyggelse till att en kraftig ökning av exploateringsinvesteringar i takt med den ökade takten i stadsutvecklingen. Kostnadstäckningen i enskilda anslutningar i befintlig bebyggelse är betydligt högre än i exploateringsprojekten och har till del kompenserat/subventionerat den tidigare mindre omfattningen av exploateringsprojekt. Denna utveckling, i kombination med att många fastigheter i exploateringsområden redan till del är anslutna sedan tidigare och därmed bara kan belastas med delar av anslutningsavgiften, medför att kostnadstäckningen är relativt låg i förhållande till utbyggnadskostnaderna.

Nedanstående bild visar en plan för investeringsutgifter, anläggningsavgifter samt beräknad kostnadstäckning för perioden 2021 - 2031. Det är kretslopp och vattennämndens beräkningsmodell för att beskriva självfinansieringsgraden på kort och medellång sikt som grund för att bedöma anläggningsavgiftens kostnadstäckning. Nämnden beskriver att för år 2026 till 2031 är de planerade investeringsvolymerna cirka 50 mnkr högre för varje år än vad som redovisades i nämndens beslutshandling för VA-taxa 2021 (2020-09-16 § 156).

Plan för anläggningsavgifter för år 2022 till 2031
(B=budget, P=Prognos)

	B 2021	**P 2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Investerings-utgifter för nya, lokala ledningsnät	244	*208*	232	236	223	235	258	263	273	291	300	309
Taxehöjning			**20%**	**20%**	**20%**	**15%**	**10%**	**5%**	**7%**	**5%**	**1%**	**3%**
Kostnadstäckning												
Varje år	49%	*36%*	58%	65%	**79%**	86%	90%	96%	100%	100%	100%	100%
Rullande 3-årsmedelvärde	48%	*43%*	46%	53%	67%	**76%**	85%	91%	95%	99%	100%	100%
Rullande 15-årsmedelvärde		*55%*	55%	56%	58%	60%	63%	66%	**70%**	73%	77%	79%

Kretslopp och vattennämnden 2021-09-15 § 176. Kretslopp och vattennämndens beräkningsmodell för att beskriva självfinansieringsgraden på kort och medellång sikt som grund för att bedöma anläggningsavgiftens kostnadstäckning.

Ekonomiska osäkerheter och risker för anläggningstaxan

Nämnden beskriver att utfallet av prognostiserade exploateringsinvesteringar är beroende av att projekten genomförs enligt tidplan och att konjunkturen för byggverksamhet inte väsentligt förändras.

Stadsledningskontorets bedömning

Under 2020 ändrade kommunfullmäktige sin styrning av kretslopp och vattennämndens VA- och avfallsverksamhet, i enlighet med nämndens förslag till upprättande och hantering av redovisningsmässiga förändringar avseende eget kapital för VA- och avfallsverksamheten samt möjlighet till fondering för framtida investeringar inom VA-verksamheten. Förändringarna innebär att kommunfullmäktiges grundläggande ekonomiska styrning av kretslopp och vattennämnden utgår från de årliga taxebesluten avseende bruknings- och anläggningsavgifter för VA- och avfallsverksamheten.

Den föreslagna planen för avgiftsutvecklingen medför inte att skulden till brukarna regleras fullt ut, utifrån den plan som redovisas för 2022 - 2024 i nämndens handling. Planen beräknar för år 2022 en fordran på VA-kollektivet om 34 mnkr som vid utgången av 2024 beräknas till en skuld till abonnenterna om 7 mnkr. Nämnden för inget ytterligare resonemang om skuld eller fordran till abonnent i förhållande till brukningstaxans utveckling för 2022 och plan för 2023 – 2024.

Nämnden har gjort en jämförelse av 2021 års avgift gentemot andra kommuner med över 100 000 invånare för typhus A (villa) och typhus B (flerfamiljshus med 15 lägenheter). Göteborg placerar sig i den övre halvan för brukningsavgiften. För anläggningsavgiften har Göteborg den högsta avgiften för villan, och den näst högsta avgiften för flerfamiljshusen. Det finns inget resonemang om varför Göteborg placerar sig som man gör i jämförelsen mot andra större kommuner.

Nämndens taxeförslag 2022 beskriver inte några förändrade förutsättningarna för finansieringsbehovet i jämförelse med nämndens verksamhetsnomineringar för år 2022 (2023 - 2024).

I nämndens taxeförslag redogörs för ekonomiska osäkerheter och risker som kan påverka 2022, de är svåra att värdera då belopp och sannolikhet för att riskerna inträffar inte framgår av nämndens beskrivning. Enligt underhandskontakt med förvaltningen skulle inte försäljningen av fastigheten Ringön varit med i beskrivningen över ekonomiska osäkerheter och risker, då intäkten är medtagen i budget 2021 och prognos för 2021.

Enligt det generella ägardirektivet för delägda bolag (Grefab AB, Gryaab AB samt Renova AB) ska samråd ske med ägarkommunerna innan respektive styrelse fastställer avgiften, som är en del av de kostnader som taxan ska finansiera. Enligt underhandsuppgift från förvaltningen har prissamråd ännu inte ägt rum, vilket försvårar kostnadsprognoserna för avgifter till Gryaab AB i nämndens beräkningar.

Brukningstaxa

Nämnden motiverar förslaget till taxeökning för 2022 med att intäkterna från brukningstaxan behöver öka med 12,5 procent för att täcka verksamhetens nödvändiga kostnader, det innebär i sin tur höjda brukningsavgifter för villan och flerfamiljshuset på mellan 12 - 13 procent.

I nämndens handling finns nedanstående tabell som beskriver att nämndens intäkter från brukningstaxan (”taxehöjning”) behöver öka kraftigt till år 2022, om man jämför med motsvarande ökning till år 2021. Efterföljande år bedöms behovet av intäktsökningar vara lägre, 5,1 procent till år 2023 samt 5,4 procent till år 2024.

(Mnkr)	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Plan 2023	Plan 2024
Taxehöjning		7,5%	12,5%	5,1%	5,4%
Förändring av skuld till abonnent	**- 6,2**	**- 14,0**	**- 40,9**	**12,4**	**28,7**
Skuld till abonnent	20,9	6,9	-34,0	- 21,7	7,0

”Förändring av skuld till abonnent”: Minus innebär en minskning av skulden.
”Skuld till abonnent”: Minus innebär en fordran på abonnent
Kretslopp och vattennämnden 2021-09-15 § 176.

Nämnden redovisar per delårsrapport augusti en prognostiserad ”förändring av skuld till abonnent” (motsvarar prognostiserat resultat för 2021) om -23,8 mnkr. Det är cirka 10 mnkr lägre än den prognos för 2021 om -14,0 mnkr som nämnden har varit tvungna att använda för att möjliggöra en tidig beräkning av VA-taxa 2022. Ett utfall i enlighet med augustiprognosen medför att det uppstår en negativ skuld till abonnent (motsvarande ett negativt eget kapital) redan 2021 som påverkar den taxeutveckling som krävs framöver för att återställa skulden till abonnenterna kommande år.

I nämndens verksamhetsnomineringar för 2022 (2023 - 2024) från april 2021 beskrev nämnden två olika alternativ till en höjning av brukningsintäkterna för 2022. En höjning med 9 procent som framgår nedan, samt en höjning med 12,5 procent vilket motsvarar nämndens taxeförslag till kommunfullmäktige.

	Prognos2021	Förslag 2022	Plan 2023	Plan 2024
Förändring taxeintäkter	7,5%	9,0%	9,4%	5,9%
Förändring av skuld till abonnenter *(motsvarar periodens resultat)*	-16,0	-71,0	21,0	45,0
Skuld till abonnenter *(motsvarar eget kapital)*	5,0	-66,0	-45,0	0

Kretslopp och vattennämnden 2021-04-22 § 71

Nämnden för inget ytterligare resonemang om anledningen till att en höjning av brukningstaxans intäkter för 2022 med 12,5 procent utgör underlag till nämndens förslag till taxehöjning samt anledningen till att alternativet om en höjning av brukningstaxans intäkter med 9 procent för 2022 har valts bort.

I nämndens beslutshandling för taxa 2021 (2020-09-16 § 156), beskrevs en jämnare höjning av brukningstaxans intäkt med 7,5 procent respektive år 2021, 2022 samt 2023.

Sammanfattningsvis konstaterar stadsledningskontoret att den höjning av brukningstaxan som nämnden föreslår för 2022 är betydligt högre än tidigare år. Nämnden har gjort en bedömning av verksamhetens kostnadsutveckling samt att intäkterna behöver öka på motsvarande sätt. Stadsledningskontoret har svårt att göra någon bedömning om nivån och takten är rimlig och ändamålsenlig då det saknas alternativa kostnadsscenarior i nämndens beslutshandling.

Utifrån stadsledningskontorets bedömning för inte nämnden något resonemang avseende strategier eller inriktningar för att styra kostnadsutvecklingen, eller avseende generella

effektivitetsmål, utan lyfter främst brukningsavgiften som verktyg för att hantera kostnadsutvecklingen.

Stadsledningskontoret finner sammanfattningsvis att nämndens förslag till brukningstaxa är svårbedömt, och har inte förutsättningar utifrån nämndens material att göra egen bedömning eller förorda några andra alternativ till nämndens förslag. Bedömningen är att den kraftiga höjningen som föreslås inför 2022 är tillfällig och planeras att efterföljas av lägre taxehöjningar. Delvis förklaras den höjning som föreslås för 2022 av engångskostnader.

Stadsledningskontoret understryker vikten av att nämnden i kommande taxeärenden mer tydligt förklarar och analyserar föreslagen taxeökning, och inte bara presenterar den beräkning som man kommit fram till.

Stadsledningskontoret tillstyrker nämndens förslag till brukningstaxa.

Anläggningstaxa

I december 2018 tillstyrkte kommunfullmäktige en ”inriktning för anläggningsavgiftens täckningsgrad om att uppnå 70 procent till år 2021. En långsiktig plan för att uppnå föreslagen inriktning ska redovisas i samband med nämndens årliga förslag till VA-taxa”.

I samband med kommunfullmäktiges beslut 2020-11-12 § 9 om VA-taxa 2021 fick kretslopp och vattennämnden i uppdrag att ta fram en analysmodell för att beräkna kostnadstäckningen från anläggningsavgiften samt en långsiktig plan för att uppnå kommunfullmäktiges inriktning om 70 procents kostnadstäckning. Kretslopp och vattennämnden beslutade 2021-04-22 § 71 att förklara uppdraget fullgjort, i samband med nämndens beslut om verksamhetsnomineringar för 2022 (2023 - 2024). Det avrapporteras i stadens samlingsärende per september 2021 som beräknas behandlas av kommunstyrelsen 2021-09-29. Stadsledningskontoret konstaterar i stadens samlingsärende per september 2021 att nämnden har tagit fram både en analysmodell och en långsiktig plan, och att nämndens uppdrag kan förklaras fullgjort. Stadsledningskontoret poängterar att även om kretslopp och vattennämnden har konkretiserat en beräkningsmodell för självfinansieringsgraden som sedan ligger till grund för att bedöma och föreslå en långsiktig plan för att nå inriktningen för självfinansieringsgraden, är det viktigt att nämnden analyserar effekter och konsekvenser av den föreslagna avgiftsutvecklingen. Det är viktigt att beskriva och förklara vad som är anledningen till och behovet av taxeutvecklingen, vad som påverkar och driver stadens kostnadsutveckling och självfinansieringsgrad i förhållande till andra liknande kommuner och vilka strategier och ställningstaganden nämnden har för att hantera det långsiktiga finansieringsbehovet. Avgifternas utveckling behöver sättas i relation till hur belastningen på kunderna slår över tid både utifrån historisk och föreslagen taxeutveckling och vilka ställningstaganden som ligger till grund för taxeförslagen.

I nämndens rapportering, som låg till grund för kommunfullmäktigebeslutet 2018, beskrev nämnden att den inte hade möjlighet att beräkna kostnadstäckningen utifrån branschorganisationen Svenskt Vattens beräkningsmodell. Svenskt Vattens modell baseras på att beräkna kostnadstäckningen (investeringsutgifter i förhållande till möjliga anslutningsavgifter) för ett antal typiska genomförda, pågående och framtida utbyggnadsprojekt. Nämnden valde i stället att göra en analys baserad på bland annat en rullande 15-års-period för att på ett bättre sätt matcha utgifter och inkomster i projekten, då de ofta uppstår under ett flertal år inom samma projekt.

Nämnden har i bilagd handling inte gjort någon analys av några typprojekt eller någon stickprovsberäkning som komplement för att värdera och validera nämndens övergripande beräkningsmodell av kostnadstäckning. Det gör det svårt att förstå hur förslaget till höjd taxa slår i enskilda projekt eller hur trenden ser ut till exempel avseende ”kostnad per anslutning” i pågående och planerad stadsutveckling.

Nämndens beräkningsmodell utgår även från den årliga och treåriga täckningsgraden, då nämndens uppfattning är att rullande treårsmedelvärde är den gängse uppföljningsmetoden i VA-branschen, för att följa och förhindra eventuella överuttag av avgifter från kunden. Stadsledningskontoret delar dock fortsatt inte nämndens bedömning då lagstiftningen avser rörelseverksamhetens årliga intäkter och kostnader och inte har en direkt koppling till investeringsverksamhetens in- och utbetalningar.

I nämndens verksamhetsnomineringar 2022 (2023 - 2024) från april 2021 beskrev nämnden ett bedömt behov av ökade anläggningsavgifter med 10 – 20 procent för respektive år 2022, 2023 samt år 2024.

Nämnden beskriver att exploateringsprojekten har ökat mer än vad som planerades 2018, när målet för kostnadstäckning formulerades. Det har medfört att tidigare års höjda anläggningsavgifter inte har inneburit en inkomstutveckling som når upp till 70 procent. Stadsledningskontorets bedömning är att kretslopp- och vattennämnden utgår från den beslutade målsättningen men problematiserar eller analyserar inte effekterna utifrån de förändrade förutsättningarna. Det går därför att överväga om kretslopp och vattennämnden bör utreda strategier och alternativ målsättning för att nå eftersträvad kostnadstäckning över tid med anledning av de förändringar av förutsättningarna som skett sedan beslutstillfället.

Förslag om återremiss för anläggningstaxan

Stadsledningskontoret kan samlat konstatera att baserat på finansieringsbehovet, pågående exploateringstakt och kostnadsutveckling så finns det en logik i nämndens inriktning för taxans utveckling. Dock finns det fortsatt ett behov för nämnden att föra ett resonemang avseende den faktiska avgiftsnivån i förhållande till andra liknande kommuner, stadens kostnadsutveckling för den pågående utbyggnaden och hur avgiftsökningarna påverkar kunder eller ger andra eventuella marknadseffekter.

Med bakgrund av de senaste årens väsentliga höjningar och kraftiga planerade höjningar för 2022 och framåt, så bedömer stadsledningskontoret att föreslagen höjning för 2022 samt planerade höjningar kommande år kräver en djupare analys och förklaring som grund för ett ställningstagande i kommunfullmäktige.

Nämnden motiverar de höga avgiftshöjningarna med att täckningsgraden är låg. I nämndens jämförelse gentemot kommuner med över 100 000 invånare har Göteborg den dyraste anläggningsavgiften och det här förhållandet behöver förklaras. Det handlar inte bara om en kraftig höjning för 2022 utan det ska ses i ett sammanhang där nämndens planer pekar på ett behov av kraftiga ökningar många år framöver. Det här förhållandet behöver också analyseras och förklaras.

Stadsledningskontoret föreslår därför återremiss med uppdrag till nämnden att skyndsamt återkomma med en fördjupad analys av föreslagen taxenivå för 2022 och en plan för kommande år, samt redovisning av alternativa planer för att nå en eftersträvad kostnadstäckning. Den fördjupade analysen behöver ge förklaring till förhållandet mellan

nuvarande låga täckningsgrad i förhållande till den eftersträvade målsättningen och föreslagen avgiftsutveckling utifrån redan höga avgiftsnivåer.

Ett alternativ till återremiss är att tillstyrka nämndens hemställan om anläggningstaxans höjning om 20 procent för 2022. Nämndens förslag baseras på att tidigare års taxehöjningar inte varit tillräckliga för att under 2021 nå kostnadstäckning om 70 procent, och föreslår därför en höjning av anläggningstaxan för 2022 med 20 procent.

Ytterligare ett alternativ kan vara att besluta om en höjning av anläggningstaxan om 10 procent för 2022. I nämndens verksamhetsnomineringar (2021-04-22 § 71) redovisar nämnden även ett alternativ där avgifterna höjs med 10 procent, se bild nedan. Kostnadstäckning om 70 procent uppnås inte förrän efter 2031, baserat på rullande 15-årsmedelvärde.

Scenario B	**Budget 2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Investeringsutgift nytt ledningsnät (Mkr)	244	232	236	223	235	259	263	273	291	300	309
Taxehöjning	10%	**10%**	**10%**	**10%**	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%
Kostnadstäckning:											
Varje år	49%	54%	55%	61%	64%	67%	**74%**	79%	83%	91%	97%
Rullande 3-års-medelvärde	48%	49%	52%	57%	60%	64%	68%	**73%**	79%	84%	90%
Rullande 15-årsmedelvärde	57%	56%	55%	55%	56%	57%	58%	61%	63%	66%	69%

Scenario B Höjning 10% under planperioden 2022 – 2024
Kretslopp och vattennämnden 2021-04-22 § 71

Stadsledningskontoret konstaterar med anledning av att nämnden i beslutshandlingen för 2022 års taxa beskriver att förutsättningarna för exploateringsprojekt har ändrats sedan inriktningen arbetades fram under 2018, skulle det kunna finnas skäl till att göra en förnyad bedömning om nivå samt målår för stadens kostnadstäckning för exploateringsprojekt.

Oavsett hur kommunfullmäktige beslutar om anläggningstaxa för 2022, så behöver nämndens material i kommande taxeärenden mer tydligt förklara och analysera föreslagen taxeökning och belysa den ur fler perspektiv och inte bara som ett verktyg för att hantera kostnadsutvecklingen.

Magnus Andersson
Ekonomidirektör

Eva Hessman
Stadsdirektör

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-09-15

§ 176 0610/21

Förslag till VA-taxa 2022

Beslut

Enligt förvaltningens förslag:

1. Kretslopp och vattennämnden godkänner förvaltningens förslag till VA-taxa enligt bilaga 1, att gälla från 2022-01-01.
2. Kretslopp och vattennämnden sänder förslaget till kommunstyrelsen för fastställande i kommunfullmäktige.

Tidigare behandling

Information i ärendet lämnades vid Kretslopp och vattennämndens sammanträde 2021-08-25, § 155.

Handling

Förvaltningen har 2021-09-07 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Till sammanträdet föreligger ett yrkande från V och MP, bilaga 1.

Yrkanden

Ordföranden Claes Johansson (M), Kent Vahlén (L) och Peter Danielsson (D) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Jöran Fagerlund (V) och Ali Yaghoubvand (MP) yrkar bifall till eget yrkande.

Beslutsgång

Ordföranden finner att nämnden bifaller förvaltningens förslag.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering
2021-09-15

Vid protokollet

Sekreterare

_____

Emilia Dahlstedt

Ordförande

_____

Claes Johansson

Justerande

_____

Kent Vahlén

Yrkande V, MP
Kretslopp och vattennämnden 2021-09-15

Ärende 10 förslag till VA-taxa
Fullmäktige har en uttalad ambition att kostnadstäckningen för anläggningsavgifter ska vara 70 procent från och med 2021 för att sedan öka till 100 procent. Förvaltningens förslag innebär en betydligt lägre kostnadstäckning.

Förslag till beslut i nämnden
VA-taxan utformas med 70 procent kostnadstäckning för anläggningsavgifterna

Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2021-09-07
Diarienummer 0610/21

Strategisk samordning
Hans Clausen, Marie Falk
Telefon: 031-368 27 39
E-post: hans.clausen@kretsloppochvatten.goteborg.se

Beslut om förslag till VA-taxa 2022

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden godkänner förvaltningens förslag till VA-taxa enligt bilaga 1, att gälla från 2022-01-01.
2. Kretslopp och vattennämnden sänder förslaget till kommunstyrelsen för fastställande i kommunfullmäktige.
3. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Ärendet har 2021-08-25 § 155 varit ett informationsärende i Kretslopp och vattennämnden.

Förvaltningen förslår en höjning av intäkterna från brukningsavgifter med 12,5 procent år 2022. Med den kostnadsbild förvaltningen har vetskap om i dagsläget innebär detta trots höjningen ett underuttag för 2022. Genom en planerad höjning på runt 5 procent 2023 och 2024 bedöms dock underuttaget bli återställt.

En prislista är framtagen för att uppnå föreslagen finansiering och redovisas i bilaga 1. Den årliga brukningsavgiften beräknas preliminärt att öka med 13,2 procent för en normal småhusfastighet och med 11,9 procent för ett mindre flerfamiljshus.

Förvaltningen föreslår att alla avgiftsdelar i anläggningsavgiften höjs med 20 procent. Då beräknas kostnadstäckningen bli 58 procent 2022 och nå målet 70 procent under år 2024.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Förslag till prislista att gälla från 2022-01-01
2. Statistik över taxor i andra kommuner

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden har att besluta om förvaltningens förslag till VA-taxa 2022. Det beslutade förslaget översänds till kommunstyrelsen, fastställande sker i kommunfullmäktige.

Enligt riktlinjen för Göteborgs Stads styrande dokument hör VA-taxan till kategorin styrande dokument som utgör ”Kommunala föreskrifter” i form av ”Normgivning mot enskild”. Även i denna riktlinje framgår att avgiften ska fastställas av Kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Enligt Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) kan de kostnader som är nödvändiga för att driva VA-verksamheten finansieras genom taxor. Taxorna kan delas in i brukningsavgifter (årlig avgift) och anläggningsavgifter (engångsavgift).

En grundläggande princip i LAV är att VA-verksamhetens behov av finansiering ska baseras på det som är nödvändiga kostnader för att leverera allmänna VA-tjänster. Vad som är nödvändiga kostnader bestäms av vilken kvalitetsnivå verksamheten ska uppnå, och den i sin tur definieras i mångt och mycket av lagstiftning (LAV, miljöbalken, dricksvattenkungörelsen mm), rättspraxis och politiskt beslutade långsiktiga åtgärdsplaner för VA-anläggningarna. Det finns också relativt tydligt klarlagt vad som inte kan hänföras till nödvändiga kostnader, dvs aktiviteter som inte får finansieras med taxemedel. Förvaltningens budgetarbete handlar om att identifiera vilka åtgärder och kostnader som är nödvändiga för att driva, underhålla och utveckla va-anläggningarna.

VA-verksamheten ska drivas enligt självkostnadsprincipen, som finns i såväl kommunallagen som i LAV. Enligt rättspraxis och propositionen till LAV innebär det att såväl överskott (”skuld till abonnent”) som underskott i verksamhetens ekonomiska redovisning ska utjämnas inom tre år. Enligt förarbetena i propositionen (NJA 1988, s 457) framgår att om så inte kan ske, ”anses VA-verksamheten finansierad på annat sätt än genom avgifter”, vilket i praktiken betyder skattefinansiering.

Förvaltningens bedömning

Brukningsavgifter

Brukningsavgift är en årlig avgift, och de viktigaste avgiftsdelarna är:

- Fast avgift för dricksvatten och spillvatten – baseras på hur stor vattenmätare kunden har, det finns dock fortfarande ett antal kunder som har dricksvatten från egen brunn och bara använder spillvattentjänsten
- Fast avgift för dagvatten – baseras på dagvattenservisens dimension, en relativt stor andel av kunderna har inte denna tjänst
- Rörlig avgift för dricksvatten och spillvatten – baseras på uppmätt mängd använt dricksvatten.

Med utgångspunkt i de volymer som kan förväntas i försäljningen under 2022 ska brukningstaxans prislista, utformas för att ge den höjning av intäkterna som nämnden har godkänt genom följande samband:

Intäkt = Såld volym x Pris
När taxornas prislista ska tas fram görs en bedömning av hur försäljningen kommer att förändras under nästkommande år. Om försäljningen minskar måste priset öka mer än den önskade intäktsökningen, för att kompensera för försäljningstappet och omvänt. I VA-verksamheten är det normalt väldigt små förändringar av såld volym mellan enskilda år, i storleksordningen 1 - 2 promille de senaste åren.

Förutsättningar
Beräkningen av finansieringsbehov 2022 som redovisas i detta informationsärende baseras på följande:

- Ingående skuld till abonnent 2021 och intäktsprognos för 2021 per juli månad.
- Engångskostnader med ca 56 mnkr. Dessa omfattar rivningsarbeten vid Kodammarnas avloppspumpstation, införande av nytt IT-system samt tillfällig ökning av personalvolym. Tillfällig förstärkning av personal krävs för införande av nytt IT-stöd samt ökad investerings- och exploateringstakt.
- Höjning av dagvattenavgifter. Under 2020 och 2021 har dagvattenavgifterna varit för låga på grund av ett felaktigt antagande av antal sålda tjänster per år. Detta har inneburit för 2021 att intäkterna varit cirka 20 mnkr för låga jämfört med budget. En återställning till en mer rättvisande nivå har gjorts inför 2022.
- Ökade kapitaltjänstkostnader, avskrivningar och räntor, jämfört med 2021 eftersom investeringstakten fortfarande är hög.
- Övriga kostnadsberäkningar enligt det pågående budgetarbetet för 2022,
- Den förväntade intäkten vid försäljning av förvaltningens fastighet på Ringön inte är medräknad.

Befolkningen ökar i Göteborg, men 2020 var ökningen bara hälften så stor som tidigare år. Samtidigt finns en liten trend med minskad förbrukning per person och det är svårt att dra några tydliga slutsatser om hur dessa kommer att balansera framöver.

Prognosen för 2021 visar på en oförändrad förbrukning hos göteborgarna men en viss ökning i försäljningen av vatten till andra typer av kunder. Förvaltningen gör därför antagandet att försäljningen under 2022 kommer bli oförändrad och försäljningen av dricksvatten förväntas ligga kvar på 43,80 Mm3.

Som en effekt av den höga byggtakten i staden får Kretslopp och vatten även nya kunder (nya fastigheter), ca två till trehundra varje år. Detta innebär en viss ökning av intäkter från fasta avgifter.

Sedan 2017 finns i brukningstaxan en dagvattenavgift för förvaltare av allmän plats, som baseras på den yta som är ansluten till det allmänna dagvattennätet. Dessa avgiftsgrundande ytor ska uppdateras vart femte år, och en sådan översyn är gjord inför taxa 2022. Verksamhetsområde för dagvatten har totalt sett ökat med 553 hektar (ca 4 procent), och det debiteras till största del fastighetsägare. För Trafikkontoret och Park- och naturförvaltningen är debiterbar yta oförändrad. Trafikverket har en nästan 80 procent större yta. En mycket liten del av ökningen beror på nyanslutna ytor, resten avser befintliga anläggningar som tidigare inte varit med i verksamhetsområde för dagvatten och därmed inte var möjliga att debitera.

Förslag till höjning av intäkter från brukningsavgifter 2022

Förvaltningen föreslår att taxeintäkterna höjs med 12,5 % från och med 2022 enligt tabellen nedan. Trots att ökningen är hög så beräknas resultatet för 2022 medföra ett negativt utfall vilket förändrar skulden till abonnenterna till – 34 mnkr. En negativ skuld till abonnenterna innebär att taxeökningen inte täcker de kostnadsökningar som beräknas för 2022 och därför måste regleras inom tre år. Beräkningarna baseras på att det prognosticerade utfallet för 2021 återställer det mesta av skulden till abonnenterna, från 20,9 mnkr till 7 mnkr.

(Mnkr)	**Utfall 2020**	**Prognos 2021**	**Förslag 2022**	**Plan 2023**	**Plan 2024**
Taxehöjning		7,5%	12,5%	5,1%	5,4%
Förändring av skuld till abonnent	**- 6,2**	**- 14,0**	**- 40,9**	**12,4**	**28,7**
Skuld till abonnent	20,9	6,9	-34,0	- 21,7	7,0

”Förändring av skuld till abonnent”: Minus innebär en minskning av skulden.
”Skuld till abonnent”: Minus innebär en fordran på abonnent

Ekonomiska osäkerheter och risker

De osäkerheter och risker som i april redovisades i verksamhetsnomineringar inför budget 2022 – 2024 är fortfarande aktuella.

På kort sikt är det osäkerheten i gjorda antaganden avseende investeringsprojekten som kan få stor påverkan på resultatet. Osäkerhetsfaktorerna är:

- I vilken utsträckning planerade investeringsprojekt *genomförs med egen personal*, vilket påverkar intäktssidan (aktivering av arbetad tid i investeringsprojekt),
- I vilken utsträckning projekt *kommer till avslut och aktiveras*, vilket påverkar kapitaltjänstkostnaderna.

En annan post som är viktig för kostnadsutvecklingen är förändringen av räntekostnaderna.

Personalkostnader är en stor budgetpost. Vi ser ett långsiktigt behov av VA-investeringar på en fortsatt hög nivå och behöver hitta en strategi för att anpassa

personalvolymen efter nödvändiga investeringar, alternativet är att anpassa takten i genomförandet genom noggranna prioriteringar.

Arbete pågår med att sälja förvaltningens fastighet på Ringön, beräkningarna innehåller inga antaganden om vilken intäkt det kommer medföra, då förutsättningarna i tid eller villkor är oklart i dagsläget.

Gryaab planerar att uppföra en ny byggnad för att klara nya, skärpta utsläppskrav. Detta kommer att påverka VA-avgifterna från ungefär år 2030 och framåt.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningens förslag innebär att taxeintäkterna höjs med 12,5 % men att de olika avgifterna höjs olika mycket. Avgifterna kan grupperas i olika typer av avgift, såsom fast eller rörlig avgift, och enligt de olika ändamålen Dricksvatten, Spillvatten och Dagvatten. Tabellen nedan visar vilken procentuell förändring som avgifterna föreslås få jämfört med avgifter för 2021.

Procentuell förändring 2022	**Typ av avgift**	
Ändamål	**Fast**	**Rörlig**
Dricksvatten	7,6 %	10,7 %
Spillvatten	7,7 %	10,9 %
Dagvatten	26,3 %	

Detta innebär att höjning av årsavgiften inte blir samma för alla kunder, utan blir olika beroende på vilka tjänster som används. Orsaken till den stora höjningen av dagvattenavgifter beskrivs under avsnittet *Förutsättningar* ovan. De kunder som inte har dagvattentjänsten kommer att få en relativt låg ökning av avgifterna för 2022.

Brukningsavgifter för olika typer av fastigheter

Den förändring av den årliga brukningsavgiften för fastighetsägare som förvaltningens förslag innebär, redovisas i tabellen nedan.

Typ av fastighet	**Förslag 2022**	**Avgift 2021**	**Förändring**	
	[kr]	**[kr]**	**[kr]**	**[%]**
Villa (typhus A)	7 730	6 831	900	13,2
Flerfamiljshus med 15 lägenheter (typhus B)	60 309	53 892	6 417	11,9

Brukningsavgifternas utveckling 1974 - 2021

Nedanstående diagram visar på avgifternas utveckling sedan 70-talet för Typhus A och B. Diagrammen visar avgifterna för Göteborg och som jämförelse visas även ett genomsnitt av övriga kommuners avgifter. För Typhus A framgår att avgifterna ökade mindre i Göteborg än i övriga landet under en period på 90-talet. För typhus B ligger Göteborgs kostnadsnivå lägre än genomsnittet för övriga

kommuner även här kan man läsa ut att kostnaderna för Göteborg var lägre under 90-talet.

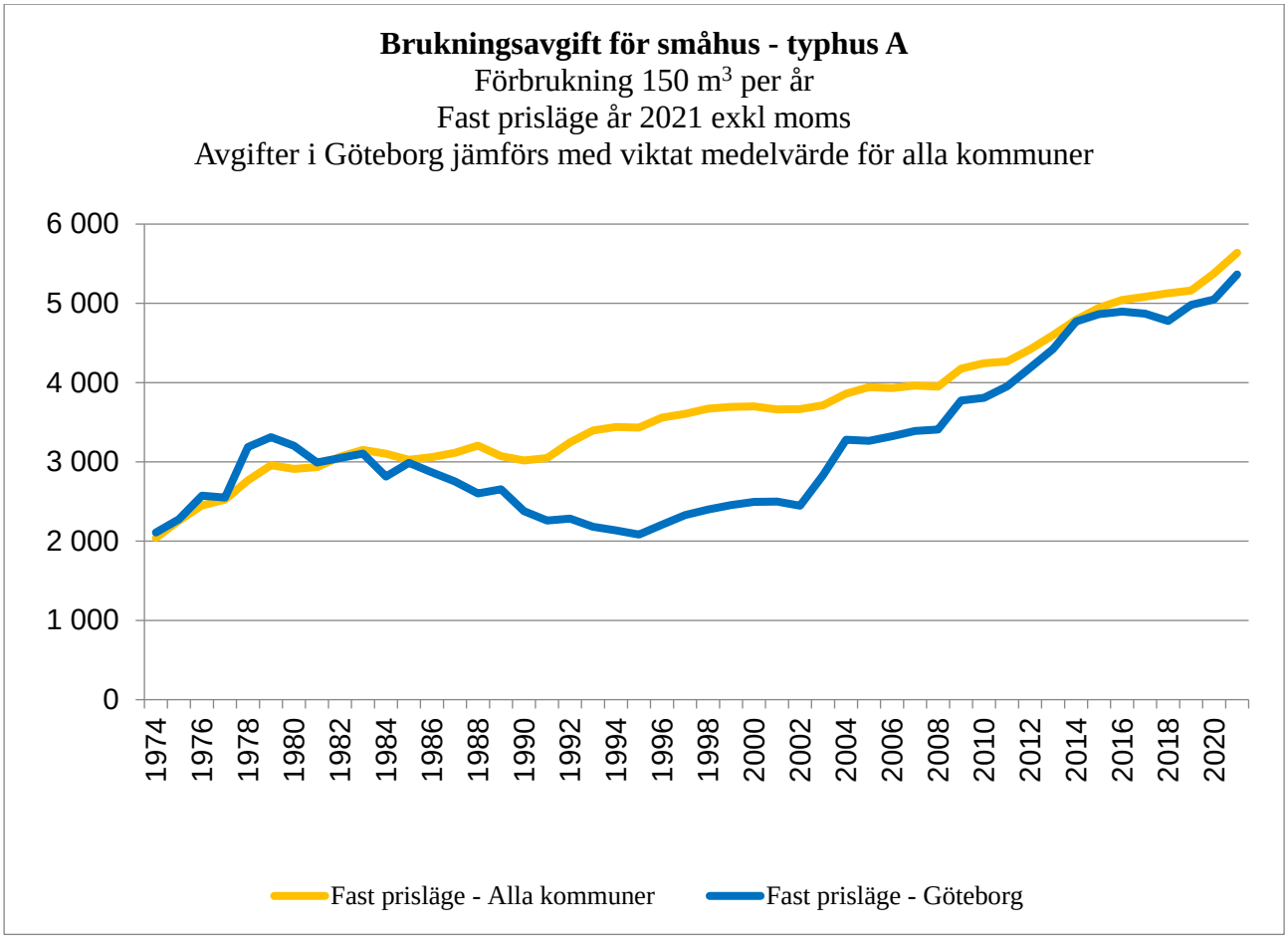

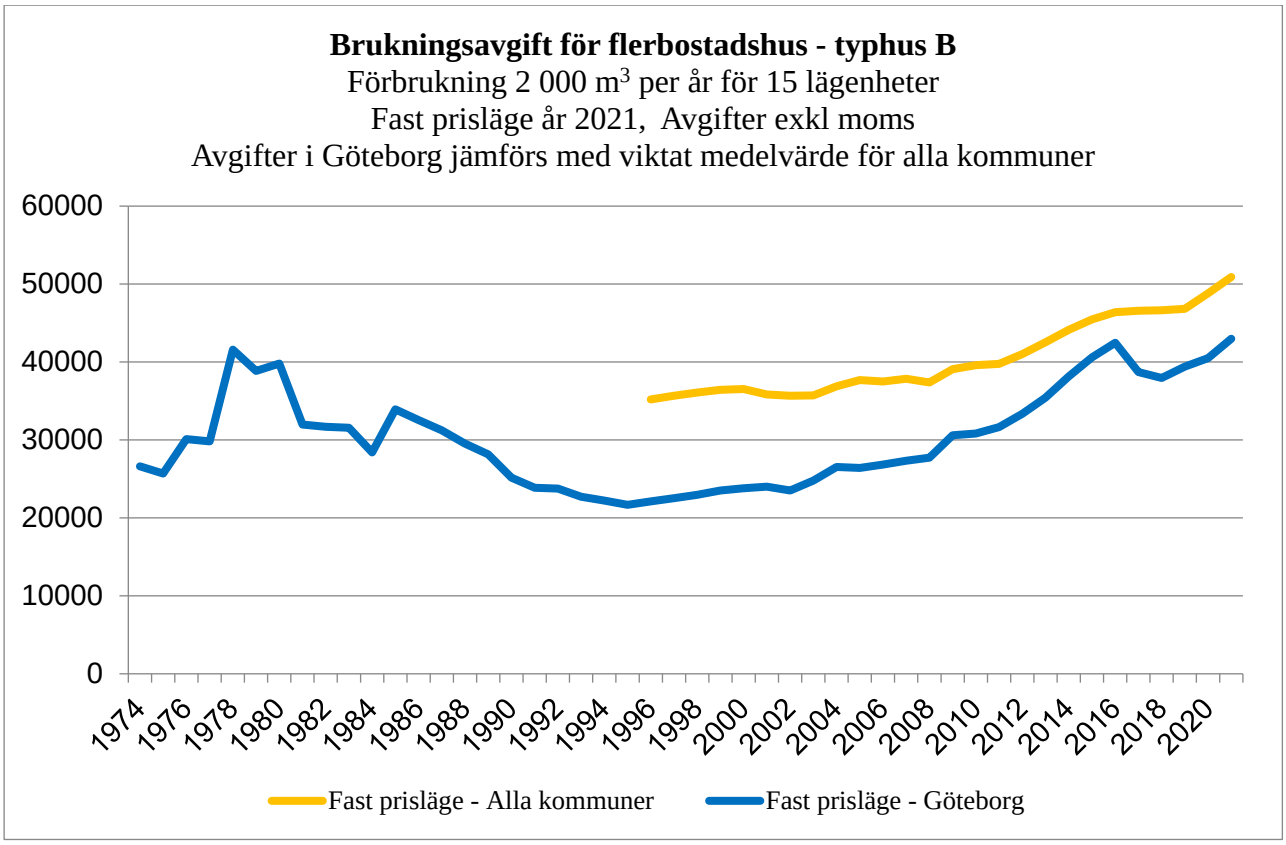

Anläggningsavgifter

Kretslopp och vatten utvidgar sitt verksamhetsområde och bygger nytt ledningsnät för att ansluta nya kunder, detta utgör 15 till 20 procent av förvaltningens totala investeringsvolym. Denna VA-utbyggnad genomförs i tre olika typer av projekt:

- Exploateringsinvesteringar - nya detaljplaneområden som initieras och genomförs samordnat av Staden,
- VA-upprustning - ledningsnät byggs till områden med befintlig bebyggelse för att ersätta enskilda anläggningar, initieras och genomförs av Kretslopp och vatten
- Förtätningar - servisledning till nya avstyckningar, initieras av fastighetsägaren och genomförs av Kretslopp och vatten.

En del av dessa investeringskostnader finansieras med anläggningsavgifter, som betalas av de fastigheter som får en ny anslutning till allmänt ledningsnät. Den kostnad som inte täcks av anläggningsavgifter finansieras med brukningsavgifter, den årliga avgift som betalas av alla abonnenter. När man beslutar om vilken nivå anläggningsavgifterna ska ligga på är det ett val av vem som ska betala för den oftast redan beslutade investeringen i nytt ledningsnät – de som ska bebygga och VA-ansluta en fastighet, eller alla de som redan är VA-abonnenter genom brukningsavgiften, eller en blandning av dessa.

Kostnadstäckningen i de tre typerna av VA-utbyggnad skiljer sig mycket år. Förtätningar innebär normalt bara en liten kostnad för att bygga servisledning, ledningsnätet i gatan är byggt tidigare, dvs dessa anslutningar ger nästan alltid ett

överskott. Exploateringsprojekt, som står för i snitt 80 procent av kostnaderna, ger bara knappt 50 procent av intäkterna enligt medelvärde för de senaste fem åren. En anledning till detta är att när man bygger nya hus på fastigheter som tidigare varit bebyggda och haft en VA-anslutning så är en stor del av anläggningsavgiften betald tidigare, endast avgift för tillkommande kapacitet kan debiteras

Kommunfullmäktige antog 2018-08-28 nämndens avrapportering av Riktlinjer för anläggningsavgifter. Man beslutade då att inriktningen för anläggningsavgifterna ska vara att uppnå att 70 procent av investeringsutgifterna för nytt ledningsnät ska täckas av anläggningsavgifter år 2021. Beslutet anger även att förvaltningen ska redovisa en långsiktig plan för att uppnå föreslagen inriktning i samband med nämndens årliga förslag till VA-taxa.

Förutsättningar

De senaste tre åren har anläggningsavgifterna höjts med 10 procent varje år. Men eftersom exploateringsprojekten har ökat ännu mer än vad som planerades 2018, när målet för kostnadstäckning formulerades, har det inte varit tillräckliga för att under 2021 nå upp till 70 procent. Man kan också notera att för åren 2026 till 2031 är de planerade investeringsvolymerna ca 50 mnkr högre varje år än vad som redovisades i förra årets taxeärende.

I verksamhetsnomineringar inför budget 2022 – 2024 föreslog förvaltningen att taxeintäkterna för VA-verksamhetens anläggningsavgifter tillåts öka från året innan med 10 - 20 procent 2022, 10 - 20 procent 2023, 10 - 20 procent 2024.

Förslag till höjning av anläggningsavgifterna

Investeringsutgifterna ökar avsevärt mer än den allmänna prisutvecklingen, och därför behöver anläggningsavgifterna också göra det för att bibehålla eller öka kostnadstäckningen. Förvaltningen föreslår därför att prislista för anläggningsavgifter utformas så avgifterna höjs med 20 procent.

När den önskade kostnadstäckningen är nådd behövs endast årliga justeringar i samma storleksordning som allmänna prisökningar.

Ekonomiska konsekvenser

Nedan redovisas en långsiktig plan för de taxehöjningar som krävs för att inom ett par år nå kostnadstäckning 70 procent och därefter de taxehöjningar som leder mot 100 procents kostnadstäckning. Beräkningarna baseras på de investeringsvolymer och de tidplaner som idag är kända för stadens plan- och exploateringsprojekt.

Plan för anläggningsavgifter för år 2022 till 2031
(B=budget, P=Prognos)

	B 2021	P 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Investerings-utgifter för nya, lokala ledningsnät	244	*208*	232	236	223	235	258	263	273	291	300	309
Taxehöjning			**20%**	**20%**	**20%**	**15%**	**10%**	**5%**	**7%**	**5%**	**1%**	**3%**
Kostnadstäckning												
Varje år	49%	*36%*	58%	65%	**79%**	86%	90%	96%	100%	100%	100%	100%
Rullande 3-årsmedelvärde	48%	*43%*	46%	53%	67%	**76%**	85%	91%	95%	99%	100%	100%
Rullande 15-årsmedelvärde		*55%*	55%	56%	58%	60%	63%	66%	**70%**	73%	77%	79%

Utfall enligt prognosen ovan är avhängigt att de exploateringsprojekt som utgör underlag för beräkningen kommer genomföras enligt tidplan och att konjunkturen för byggverksamhet inte väsentligt förändras.

Analysmodellen som används beräknar kostnadstäckningen varje enskilt år samt som rullande treårs- respektive 15-årsmedelvärden. Utfall beräknat som rullande treårsmedelvärde är den gängse uppföljningsmetoden i VA-branschen. Den görs för att säkerställa att man följer Lagen om allmänna vattentjänster, som anger att ett eventuellt överuttag av avgifter ska balanseras inom en treårsperiod. Utfall beräknat som rullande 15-årsmedelvärde är ett sätt att illustrera ett generationsperspektiv.

Det är förvaltningens avsikt att även för taxa 2022 utforma prislistan på så sätt att alla delarna av anläggningstaxan höjs lika mycket. Det innebär att den ekonomiska konsekvensen för de fastigheter som ska betala anläggningsavgift enligt 2022 års taxa kan sammanfattas med att avgifterna blir 20 procent högre än med oförändrad taxa, avgifterna redovisas i tabellen nedan.

Anläggningsavgifter för olika typer av fastigheter, avgifter inklusive moms

Typ av fastighet	Förslag 2022	Avgift 2021	Förändring	
	[kr]	[kr]	[kr]	[%]
Villa (typhus A)	304 750	254 500	50 250	20
Flerfamiljshus med 15 lägenheter (typhus B)	743 500	620 750	122 750	20

Övriga intäkter

Utöver de VA-tjänster som tillhör kärnverksamheten och som regleras i vattentjänstlagen har förvaltningen intäkter för tjänster med nära koppling till verksamheten och där det normalt inte finns någon annan leverantör. Den största

posten utgörs av försäljning av dricksvatten till några av våra grannkommuner. De avtal som reglerar priset ger möjlighet till årlig justering, och inför 2022 planeras en höjning av kubikmeterpriset med 10,8 %.

Under Övriga intäkter finns också intäkter kopplade till exploateringsprojekt. När byggherren eller fastighetskontoret ska bekosta en viss ledningsåtgärd skickar Trafikkontoret fakturan från entreprenören till Kretslopp och vatten, som sedan sänder den vidare till den som ska stå för kostnaden. Dessa intäkter har alltså en motsvarighet på kostnadssidan under Köpta entreprenader och tjänster, och är därmed inte resultatpåverkande.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Expedieringskrets

Kommunstyrelsen

Bilaga 1

Förslag till prislista för VA-taxa att gälla från 2022-01-01

VATTEN- OCH AVLOPPSTAXA FÖR GÖTEBORG

Nedan redovisas de avgifter som ska tillämpas från och med 2022-01-01 enligt beslut i kommunfullmäktige 2021-mm-dd. Avgifterna ska användas vid tillämpning av ”Föreskrifter för VA-taxa” som fastställdes av kommunfullmäktige 2020-11-12.

Såväl föreskrifter som VA-taxa är en tillämpning av Lagen om allmänna vattentjänster och tillhörande rättsfall och praxis, och reglerar avgiftsskyldighet för fastighetsägare och förvaltare av allmän plats inom verksamhetsområdet för den allmänna VA-anläggningen i Göteborgs kommun.

Brukningsavgifter

Fast avgift för dricksvatten och spillvatten

För småhusfastighet erläggs fast avgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Den fasta avgiften för Övrig fastighet baseras på vattenmätarens storlek, uttryckt som nominell kapacitet. Självavläsningsrabatt medges endast om kunden själv läser av vattenmätaren och rapporterar resultatet till Kretslopp och vatten, ingen rabatt medges för radiomätare.

Mätarstorlek	**Dricksvatten**		**Spillvatten**		**Dricksvatten och spillvatten**	
Kronor per mätare och år	*Utan moms*	*Med moms*	*Utan moms*	*Med moms*	*Utan moms*	*Med moms*
Småhus	1 219	1 524	1 033	1 291	2 252	2 815
qn 2,5	2 927	3 659	2 482	3 103	5 409	6 762
qn 6	7 026	8 783	5 957	7 446	12 983	16 229
qn 10	11 709	14 637	9 928	12 410	21 637	27 047
DN 50	14 637	18 296	12 410	15 513	27 047	33 809
DN 80	37 467	46 834	31 766	39 707	69 233	86 541
DN 100	56 203	70 253	47 651	59 563	103 854	129 816
DN 150	125 867	157 333	106 715	133 394	232 582	290 727
Självavläsningsrabatt	100	-	-	-	100	-

Fast avgift för dagvatten

För småhusfastighet erläggs fast avgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. När två, tre eller fyra småhusfastigheter delar dagvattenservis erlägger varje fastighet en småhusavgift. Den fasta avgiften för Övrig fastighet baseras på servisledningens dimension.

Servisdimension dagvatten		
Kronor per servisanslutning och år	*Utan moms*	*Med moms*
Småhus	1 606	2 008
0 – 160 mm	6 420	8 025
175 – 180 mm	8 249	10 311
200 mm	10 089	12 611
215 – 225 mm	14 450	18 063
250 mm	15 363	19 204
300 – 315 mm	25 689	32 111
350 mm	34 963	43 704

Servisdimension dagvatten		
375 – 380 mm	40 135	50 169
400 mm	45 665	57 081
450 mm	57 798	72 247
500 mm	71 354	89 192
600 mm	102 748	128 434
800 mm	182 664	228 330
1 000 mm	285 415	356 769
1 200 mm	410 997	513 747
2 000 mm	1 141 654	1 427 068

Fast avgift för vattenmätare i brunn

Fastigheter som har vattenmätare placerad i brunn betalar dessutom en årlig avgift för de merkostnader som uppkommer i samband med byte av sådan mätare. Avgift debiteras per brunn, om det finns flera mätare i samma brunn debiteras avgift efter den största mätaren.

Mätarstorlek		
Kronor per mätarbrunn och år	*Utan moms*	*Med moms*
Småhus	494	617
qn 2,5	494	617
qn 6, qn 10	987	1 235
DN 50, DN 80, DN 100	1 482	1 852

Rörlig avgift för dricksvatten och spillvatten

Den rörliga avgiften beror på vilken dricksvattenmängd som har mätts upp. För småhusfastighet där vattenförbrukningen inte mäts eller som har egen vattentäkt beräknas rörlig avgift för dricksvatten och/eller spillvatten för 100 m^3 per år. För Övrig fastighet beräknas avgiften för 1 500 m^3 per år.

Mätarstorlek		
Kronor per kubikmeter	*Utan moms*	*Med moms*
Dricksvatten	7,56	9,45
Spillvatten	7,94	9,93
Dricksvatten och spillvatten	15,50	19,38

Dagvatten från allmän plats

Avgift för dagvatten från sådan allmän platsmark som är avsedd för hela stadens behov betalas av den som förvaltar marken. Avgiften baseras på hur stor yta som är ansluten till den allmänna anläggningen och om ytan är hårdgjord eller inte.

Typ av yta	
Kronor per kvadratmeter och år	*Utan moms*
Hårdgjord yta	1,96
Ej hårdgjord yta	0,73

Andra avgifter

När fastighetsägaren har beställt en åtgärd, eller när fastighetsägaren inte har uppfyllt sina skyldigheter i något avseende, debiteras avgifter enligt nedan.

Åtgärd	**Kronor per åtgärd**	
	Utan moms	*Med moms*
Nedtagning, inklusive uppsättning, av vattenmätare på kundens begäran: qn 2,5, qn 6, qn 10 DN 50 Sommarmätare	 891 2 010 1 408	 1 114 2 512 1 760
Kontroll av vattenmätare på kundens begäran, mätaren felfri: qn 2,5, qn6, qn 10 DN50, DN 80 DN 100 och större	 1 436 2 527 3 518	 1 831 3 222 4 485
Byte av sönderfrusen eller skadad vattenmätare eller ersättning vid förkommen vattenmätare: qn 2,5 qn 6 qn 10 DN50	 1 311 1 573 1 959 4 298	 1 639 1 966 2 448 5 372
Förgävesbesök vid avtalad tid för uppsättning, byte eller avläsning av vattenmätare eller åtgärd avseende LTA-pump	568	710
Avgift för pulsmätare	602 kr/år	752 kr/år
Avstängning och påsläpp av vatten efter beställning från kund: - helgfri måndag – fredag kl 07.30 – 16.00 - övrig tid	 1 135 1 817	 1 419 2 271
Hyra av vattenmätare: qn 2,5 qn 6 qn 10 DN50 DN 80 DN 100 DN 150	 3,29 kr/dag 4,49 kr/dag 6,02 kr/dag 15,16 kr/dag 17,71 kr/dag 24,47 kr/dag 36,73 kr/dag	 4,12 kr/dag 5,61 kr/dag 7,52 kr/dag 18,95 kr/dag 22,14 kr/dag 30,59 kr/dag 45,92 kr/dag

Anläggningsavgifter

Servisavgift

Avgiften avser tre framdragna servisledningar i samma schakt i samband med utbyggnad av ledningsnät, normalt en för dricksvatten, spillvatten respektive dagvatten. Schaktöppningsavgift tillkommer per schakt när servisledningar utförs efter beställning från fastighetsägare och ansluts i efterhand till ett befintligt allmänt ledningsnät. Om servisledningen är längre än normalt betalar man extra för den sträcka som överstiger 10 meter.

Servisavgift	***Utan moms (kr)***	***Med moms (kr)***
Småhus och Allmän plats	101 000	126 250
Övrig fastighet	158 000	197 500
Schaktöppningsavgift för Småhus och Allmän plats	50 000	62 500
Schaktöppningsavgift för Övrig fastighet	84 000	105 000
Lång servis för Småhus, kronor per meter överstigande 10 m	10 000	12 500
Lång servis för Övrig fastighet och Allmän plats, kronor per meter överstigande 10 m	16 000	20 000

Förbindelsepunktsavgift för dricksvatten och spillvatten

För småhusfastighet erläggs för varje småhus med egen förbindelsepunkt för vatten, förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Två eller fler småhusfastigheter som delar förbindelsepunkt erlägger avgift för ”Övrig fastighet”. Avgiften för Övrig fastighet baseras på vattenmätarens storlek, uttryckt som nominell kapacitet enligt tabell.

Förbindelsepunktsavgift V / S	***Utan moms (kr)***	***Med moms (kr)***
Småhus	61 000	76 250
qn 2,5	157 000	196 250
qn 6	379 000	473 750
qn 10	632 000	790 000
DN 50	790 000	987 500
DN 80	2 022 000	2 527 500
DN 100	3 035 000	3 793 750

Förbindelsepunktsavgift för dagvatten

För småhusfastighet erläggs för varje småhus med egen förbindelsepunkt för dagvatten, förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan.

När två, tre eller fyra småhusfastigheter delar förbindelsepunkt för dagvatten erlägger varje småhus förbindelsepunktsavgift enligt ”Småhus” i tabell nedan. Fem eller fler småhusfastigheter som delar förbindelsepunkt för dagvatten erlägger avgift för ”Övrig fastighet”.

Avgiften för Övrig fastighet baseras på dagvattenservisens dimension. Större dimensioner än de som anges i tabellen debiteras avgift enligt kalkyl.

Förbindelsepunktsavgift D	***Utan moms (kr)***	***Med moms (kr)***
Småhus	13 000	16 250
150 / 160 mm	54 000	67 500
200 mm	86 000	107 500
215 / 225 mm	124 000	155 000
250 mm	130 000	162 500
300 / 315 mm	215 000	268 750
400 mm	380 000	475 000
500 mm	595 000	743 750

Tomtyteavgift

Tomtyteavgift erläggs normalt för de tre ändamålen dricksvatten, spillvatten och dagvatten enligt tabellen nedan. Samma avgift betalas i förekommande fall för tillkommande tomtyta.

Tomtyteavgift	***Utan moms (kr/m^2)***	***Med moms (kr/m^2)***
Anslutning av tre ändamål	86	107,5

Bilaga 2

Jämförelse av avgift i kommuner med fler än 100 000 invånare

Uppgifterna är hämtade från Svenskt Vattens årliga statistikinsamling, och avser kommunernas avgifter för år 2021.

Jämförelser för ett hushåll i villa (typhus A)

Jämförelsen görs för en fiktiv fastighet, typhus A, som definieras som ett småhus med en tomtyta som är 800 m^2 och som är ansluten till alla tre ändamålen vatten, spillvatten och dagvatten. Typhus A har den minsta sortens vattenmätare som kallas $q_n2,5$ och en årlig vattenförbrukning på 150 m^3.

Jämförelser för ett hus med 15 lägenheter (typhus B)

Jämförelsen görs för en fiktiv fastighet, typhus B, som definieras som ett flerfamiljshus med 15 lägenheter på en 800 m^2 stor fastighet och som är ansluten till alla tre ändamålen vatten, spillvatten och dagvatten. Typhus B har två vattenmätare av storlek $q_n2,5$ och en årsförbrukning på 2 000 m^3.

Brukningsavgifter

Variationen är stor bland Sveriges kommuner när det gäller taxenivåer och vilka höjningar som genomförs. Göteborgs brukningsavgifter är i nivå med övriga kommuner med mer än 100 000 invånare.

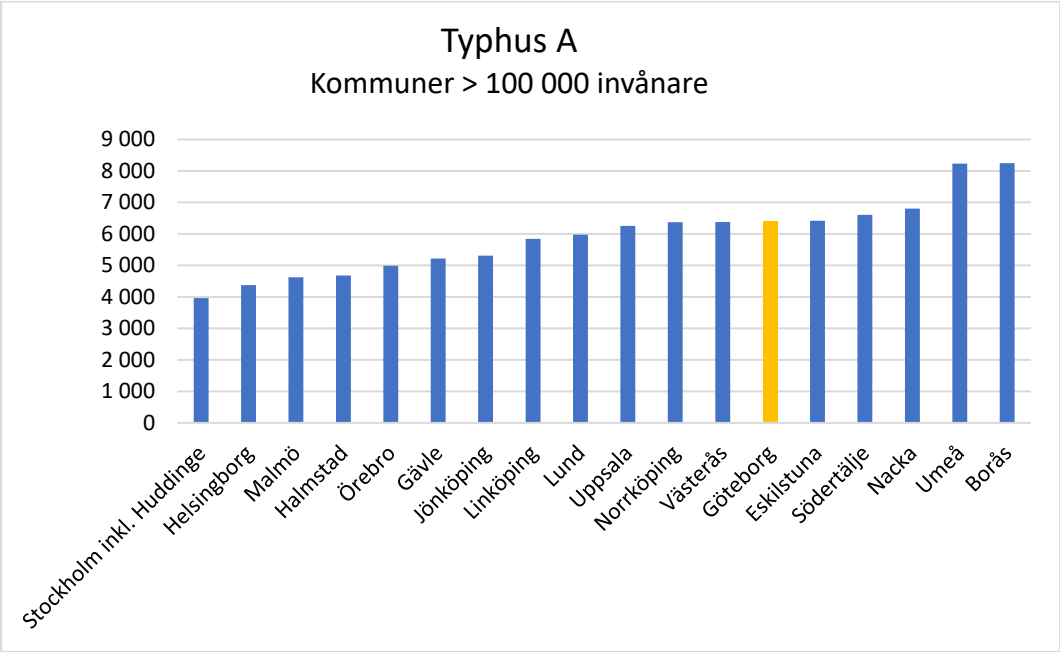

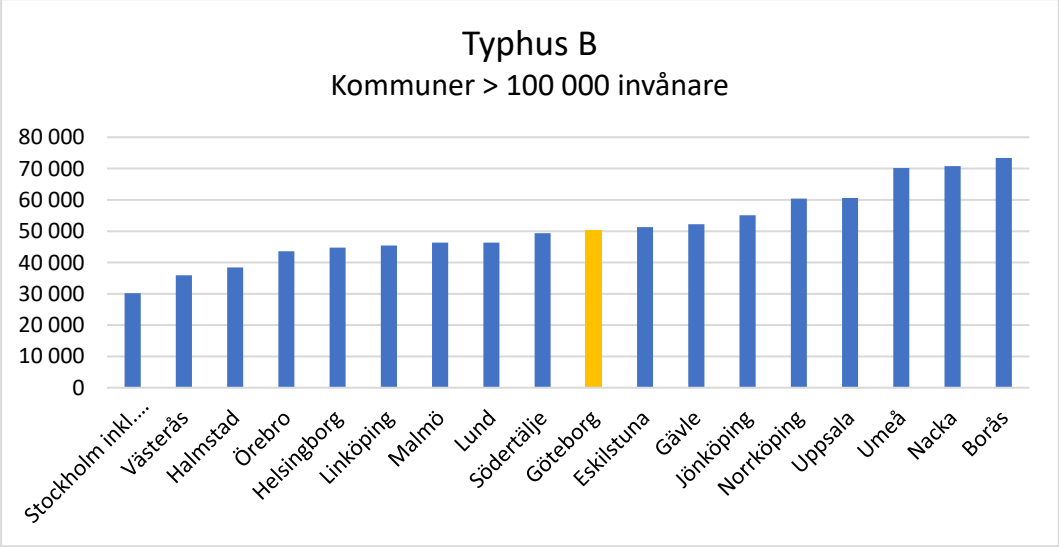

Anläggningsavgifter
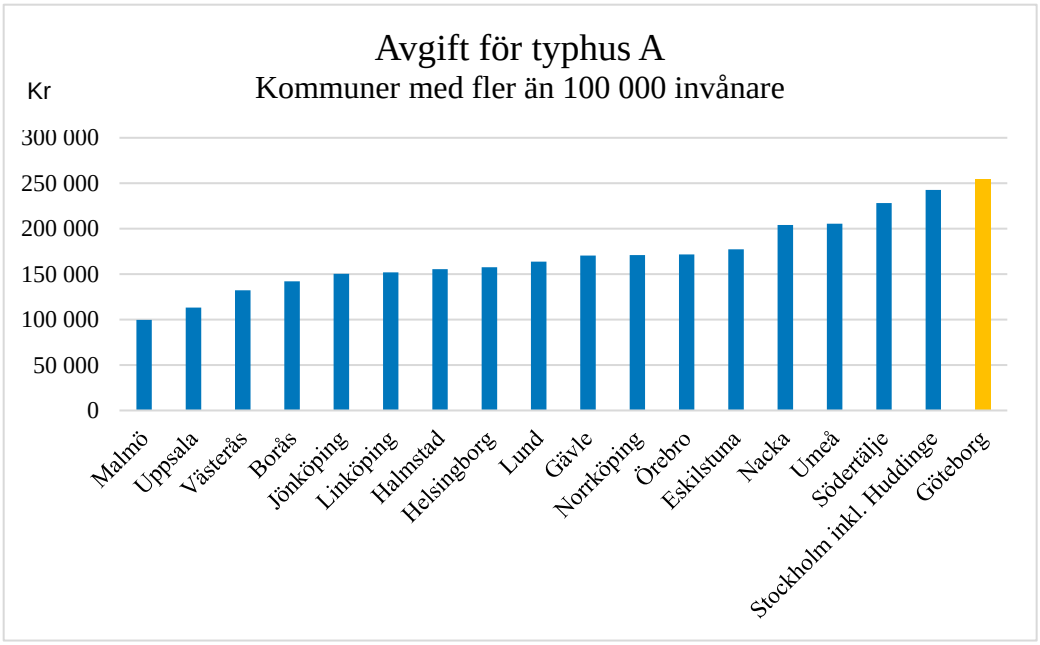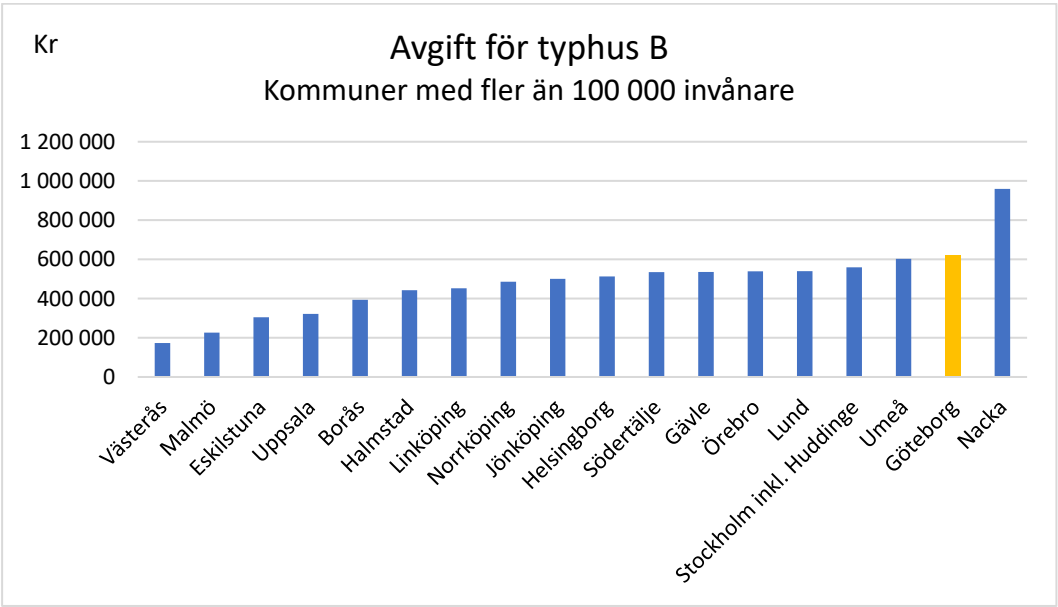
Anläggningsavgifterna varierar mellan Sveriges kommuner då många variabler påverkar avgiftens storlek. Kommunens önskvärda självfinansieringsgrad påverkar också anläggningsavgiftens storlek. Göteborgs anläggningsavgifter är höga jämfört med övriga kommuner med mer än 100 000 invånare. Tabellerna nedan visar anläggningsavgiften för Typhus A och B och jämförelsen är i 2021 års avgift.